

**Bartłomiej Szyndler
(1938-2010)¹**

W dniu 6 stycznia 2011 r. w Częstochowie zmarł prof. dr hab. Bartłomiej Szyndler, wybitny historyk i księgoznawca, autor wielu prac dotyczących m.in. epoki stanisławowskiej i napoleońskiej, historii książki, bibliotek i kultury, wartościowych biografii, a także zapalony bibliofil i miłośnik pięknych rzeczy.

Urodził się 11 kwietnia 1938 r. w leżącym obecnie w województwie śląskim Będzinie, w rodzinie robotniczej. Był jedynym synem Marceliego, rębacza pracującego w kopalni „Paryż” w Dąbrowie Górniczej i Anny z Prusinowskich. Matka,

¹ Archiwum UMCS, Akta osobowe pracowników. B. Szyndler. IL 12326; Archiwum UMCS, Akta przewodu habilitacyjnego i mianowania na stanowisko doc. dr B. Szyndlera. K.50/34; S. Bęben: Bibliografia prac prof. Bartłomieja Szyndlera za lata 1959-2009. W: *Silva rerum antiquarum*. Księga pamiątkowa dedykowana prof. zw. dr hab. Bartłomiejowi Szyndlerowi pod red. R.W. Szweda. Częstochowa, Wydaw. im. S. Podobińskiego Akademii im. J. Długosza, 2009, s. 11-27; T. Srogosz: Profesor Bartłomiej Szyndler – wybitny badacz dziejów Polski i bibliotekoznawstwa. W: *Silva rerum antiquarum*. Księga pamiątkowa dedykowana prof. zw. dr hab. Bartłomiejowi Szyndlerowi pod red. R. W. Szweda. Częstochowa, Wydaw. im. S. Podobińskiego Akademii im. J. Długosza, 2009, s. 30-36; A. Matczuk: *Bibliografia publikacji pracowników Zakładu Nauk Pomocniczych Historii i Bibliotekoznawstwa UMCS oraz wykaz prac habilitacyjnych, doktorskich i magisterskich wykonanych w latach 1977-2003*. Lublin, Wydaw. UMCS, 2007, s. 164-170.

po śmierci męża w 1941 r., przez 17 lat wychowywała go samotnie, pracując jako robotnica w tej samej kopalni, w której pracował jej mąż, przemianowanej po wojnie na „Generał Zawadzki”. Atmosfera panująca w domu rodzinnym, a także silne poczucie więzi z regionem, w którym przyszło mu żyć wywarły wpływ na ukształtowanie Jego charakteru i przyszłych zainteresowań naukowych. Szkołę podstawową ukończył w 1951 r., a cztery lata później zdał maturę. Trudne warunki materialne panujące w domu rodzinnym wpłynęły w istotny sposób na wybór jego drogi zawodowej, zmuszając go do szybkiego usamodzielnienia się. W 1956 r. rozpoczął naukę w Studium Nauczycielskim w Piotrkowie Trybunalskim na kierunku historia z geografiami. Po dwuletnim okresie studiów uzyskał dyplom uprawniający do nauczania w szkołach na poziomie podstawowym. W czasach szkolnych zainteresował się także sportem. Z czasem fascynacja ta przekształcała się w czynne uprawianie gimnastyki i szermierki. W dyscyplinach tych osiągnął znaczące sukcesy. W pierwszej z nich II klasę sportową zaś w szermierce I klasę sportową i uprawnienia instruktorskie. Dzięki temu przez rok pracował jako trener szermierki w LZS Olsztyn.

Po ukończeniu studium nauczycielskiego i krótkim pobycie w Olsztynie, powrócił do rodzinnego Będzina. Tam od września 1959 r. do czerwca 1964 r. pracował jako nauczyciel, najpierw w Szkole Podstawowej nr 1, później nr 6. Następnie w okresie od czerwca 1962 r. do czerwca 1972 r. pracował jako inspektor kulturalno-oświatowy w komendzie Milicji Obywatelskiej Miasta i Powiatu Będzin. W latach 1958-1972 dodatkowo zajmował się zagadnieniem upowszechniania i popularyzowania wiedzy, pracując jako prelegent Towarzystwa Wiedzy Powszechnej. Z wykładami jeździł do różnych miejscowości Zagłębia Dąbrowskiego. W sumie wygłosił ich ponad 600. Swoje kilkuletnie doświadczenia z tej działalności opisał w artykule *Wiedza to skarb najcenniejszy*, który zgłosił na ogłoszony w 1968 r. Ogólnopolski Konkurs na Pamiętnik, pod tytułem „Z doświadczeń prelegenta – popularyzatora wiedzy”. Konkurs został zorganizowany przez ZG TWP, Komisję Badań nad Pamiętnikarstwem PAN i Wydawnictwo „Wiedza Powszechna”. W konkursie tym zajął pierwsze miejsce, a jego artykuł został opublikowany w *Pamiętniku prelegentów*². Przez kilka lat pełnił także funkcję kierownika Uniwersytetów Powszechnych w Będzinie i Porąbce. W okresie tym także aktywnie działał w nowo założonym, w 1965 r. Śląskim Oddziale Towarzystwa Przyjaciół Książki i reaktywowanym w 1969 r. Będzińskim Oddziale Polskiego Towarzystwa Historycznego.

Krystalizujące się w tym okresie zainteresowania naukowe B. Szyndlera, znajdują odzwierciedlenie w publikowanych na łamach lokalnych czasopism artykułach z zakresu historii Polski i księgoznawstwa. W latach 1959-1970 jego artykuły drukowano w „Kurierze Polskim” oraz w lokalnych „Wiadomościach Zagłębia” i kwartalniku instrukcyjno-metodycznym „Pomagamy sobie w pracy”, wydawanym przez WiM BP w Opolu i WBP w Katowicach. Poświęcone były przede wszystkim dziejom kultury i problematyce księgoznawczej Dolnego Śląska. Miały zróżnicowany charakter: głównie popularny i popularnonaukowy. Było to odbiciem postawy B. Szyndlera, gdyż już wówczas uważał, iż swoje zainteresowania naukowe należy łączyć z działalnością popularyzatorską, skierowaną do szerokich kręgów społeczeństwa.

Pomimo tak wielu obowiązków, w 1965 r., B. Szyndler podjął w trybie wieczorowym studia historyczne w Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Pracę magisterską, poświęconą życiu i działalności generała dywizji R.T. Giedrojcia, przygotowywał na seminarium pod kierunkiem prof. dr hab. Jana Lubicza-Pachońskiego. Do egzaminu końcowego został dopuszczony na czwartym roku studiów. Złożył go 2 czerwca 1969 r. uzyskując tytuł magistra historii. Zapoczątkowane na seminarium zainteresowania historią wojskowo-

² B. Szyndler: *Wiedza to skarb najcenniejszy*. W: *Pamiętniki prelegentów*. Wstęp K. Wojciechowski. Warszawa: Wiedza Powszechna 1968.

ści i biografistyką kontynuował w dalszej pracy naukowej, czyniąc z nich jeden z ważniejszych kierunków swoich badań. Efektem tych badań było przygotowanie na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach, pod kierunkiem prof. dr hab. J. Lubicza-Pachońskiego, dysertacji doktorskiej pod tytułem *Tomasz Wawrzeccki, ostatni najwyższy naczelnik powstania kościuszkowskiego*, którą obronił w 1972 r. uzyskując stopień doktora nauk humanistycznych. Rozprawa została opublikowana w formie książkowej przez Wydawnictwo MON w 1976 r. w słynnej serii „Bitwy, Kampanie, Dowódcy”³.

We wrześniu 1972 r. B. Szyndler został zatrudniony na stanowisku adiunkta w Zakładzie Bibliotekoznawstwa WSP w Kielcach (obecnie Instytut Bibliotekoznawstwa i Dziennikarstwa na Uniwersytecie Humanistyczno-Przyrodniczym J. Kochanowskiego). Podjęcie tej pracy wymusiło na nim zmianę dotychczasowych zainteresowań badawczych i rozszerzenie swojego warsztatu naukowego o nowe pola i problemy badawcze. Chcąc sprostać tym zadaniom i pragnąc specjalizować się w zakresie bibliotekoznawstwa i nauki o książce, w roku akademickim 1973/1974 przebywał na stażu naukowym w Bibliotece Jagiellońskiej. Jego opiekunem naukowym był ówczesny dyrektor tejże biblioteki, prof. dr hab. Jan Baumgart. Zdobytą wówczas wiedzę wykorzystywał zarówno w trakcie prowadzonych zajęć dydaktycznych, jak i w swoich badaniach naukowych. Ich wyniki publikował na łamach różnych wydawnictw periodycznych. W latach 1974-1980 współpracował przede wszystkim z „Tygodnikiem Powszechnym”, publikując w nim różnorodne artykuły z zakresu historii Polski okresu oświecenia i romantyzmu. Artykuły te podpisywał kryptonimem Szybort Antoni. Publikował także w „Roczniku Muzeum Narodowego w Kielcach” i „Kwartalniku Historycznym” oraz czasopismach bibliologicznych – „Rocznikach Bibliotecznych”, „Księgarzu” i innych⁴.

Od 1 marca 1978 r. rozpoczął także pracę na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej, w Zakładzie Historii Średniowiecznej. Do Zakładu Nauk Pomocniczych Historii i Bibliotekoznawstwa UMCS (obecnie Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej) został przeniesiony 1 czerwca 1978 r. Przepracował w nim ponad dwadzieścia lat. Był to czas ważny dla niego, związany z dalszym rozwojem kariery naukowej i pracy dydaktycznej.

Jako nauczyciel akademicki prowadził szereg różnych zajęć dydaktycznych, zarówno na studiach dziennych jak i zaocznych, w tym wykłady i ćwiczenia z bibliotekarstwa, historii książki i bibliotek XIX i XX w. oraz seminaria magisterskie, a z czasem także doktoranckie. W pracy dydaktycznej odnosił liczne sukcesy. Pod jego kierunkiem na seminariach prowadzonych w Kielcach, Lublinie i Częstochowie powstało ponad 170 prac magisterskich i 7 rozpraw doktorskich z zakresu bibliotekoznawstwa i historii.

W 1981 r., na podstawie monografii *Stanisław Naęcz Małachowski 1736-1809*⁵ B. Szyndler uzyskał na Wydziale Humanistycznym UMCS stopień doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie dziejów nowożytnych Polski. Publikacja ta, wydana staraniem Warszawskiej Prowincji Salezjańskiej w 1983 r., ma charakter faktograficzny. Rozprawa habilitacyjna B. Szyndlera jest pierwszą w naszej literaturze historycznej całościową biografią Stanisława Naęcza Małachowskiego – marszałka Sejmu Czteroletniego, uczestnika prac przygotowawczych nad projektem Konstytucji 3 Maja.

Z dniem 11 kwietnia 1983 r. B. Szyndler został powołany na stanowisko docenta w ZNPHiB, a od 1 lutego 1984 r. ponownie podjął także pracę w wymiarze pół etatu w Zakładzie Bibliotekoznawstwa w WSP w Kielcach. W dniu 1 listopada 1990 r. na wniosek Rady Wydziału Humanistycznego UMCS prezydent Rzecz-

³ B. Szyndler: *Tomasz Wawrzeccki: ostatni naczelnik powstania kościuszkowskiego (1753-1816)*. Warszawa: Wydaw. MON 1976.

⁴ Cof. S. Bęben: op. cit. s. 11-27; A. Matczuk, op.cit., s. 33-73.

⁵ B. Szyndler: *Stanisław Naęcz-Małachowski 1736-1809*. Warszawa: Salezjański Ośrodek Misyjny 1983.

pospolitej Polski nadał mu tytuł profesora. Po nominacji został zatrudniony w UMCS na stanowisku profesora nadzwyczajnego, a od 1 lutego 1993 r. na stanowisko profesora zwyczajnego. Na tym stanowisku w UMCS Profesor pracował do 30 września 1997 r., kiedy to przeniósł się do Częstochowy.

Pracując w Lublinie Profesor nie tylko prowadził badania naukowe, lecz także kontynuował swoją działalność społeczno-popularyzatorską. W 1983 r. został członkiem Lubelskiego Towarzystwa Naukowego, a w 1991 r. został wybrany na stanowisko przewodniczącego Komisji Historycznej LTN-u. W 1982 r. został powołany do Senackiej Komisji Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej, w której pracach aktywnie uczestniczył do 1990 r. Senat UMCS oddelegował go także do prac w Radzie Bibliotecznej BG UMCS, w której zasiadł przez cztery kadencje. W 1983 r. został powołany w skład Zespołu kierunkowego Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej Centralnego Ośrodka Studiów Nauczycielskich. Był także przewodniczącym Komisji Kwalifikacyjnej w Lublinie do nadawania I i II stopnia specjalizacji zawodowej nauczycielom – bibliotekarzom.

W okresie pracy w UMCS Profesor w swojej pracy naukowej skoncentrował się na czterech dużych obszarach badawczych: biografistyce, dziejach polskiej wojskowości, historii książki i bibliotek oraz historii kultury. W oparciu o materiały źródłowe przechowywane w polskich archiwach oraz będące w posiadaniu Biblioteki Polskiej w Paryżu powstała biografia poświęcona generałowi Henrykowi Dembińskiemu (1791-1864), opublikowana przez Wydawnictwo MON w 1984 r.⁶ Wśród wielu jej różnorodnych wątków na szczególną uwagę zasługuje omówienie mechanizmów walki o objęcie najwyższych stanowisk w czasie powstania listopadowego.

Kolejna monografia biograficzna autorstwa Profesora Szyndlera, poświęcona przywódcy insurekcji, Tadeuszowi Kościuszce (1764-1817), ukazała się w 1991 r.⁷ Poza interpretacją i oceną wydarzeń tamtego okresu, autor wykazał w niej na ile faktograficzna wiedza i kształtowana legenda przetrwały próbę czasu i konfrontację z dostępnymi źródłami. Kontynuując badania z tej dziedziny, w 1994 r. wydał następną monografię *Powstanie kościuszkowskie 1794 roku*⁸. W pracy tej gruntownej analizie poddał przebieg insurekcji, ukazując ją nie tylko w aspekcie militarnym, lecz także politycznym, społecznym i ekonomicznym. Publikacje te należy traktować jako uwieńczenie wieloletnich badań prowadzonych przez Profesora, choć do niektórych zagadnień okresu insurekcji Profesor powracał jeszcze w następnych latach. W licznych artykułach publikowanych w latach 1994-2009 pisał na temat ikonografii powstania kościuszkowskiego, uroczystych obchodów dwóchsetnej rocznicy powstania, awansów, nagród i wyróżnień nadawanych w trakcie jego trwania, a także bitwy pod Raclawicami ukazanej w świetle źródeł, oczerniania T. Kościuszki, białych plam w jego życiorysie, a także o losach spadku po nim. Podsumowaniem tej problematyki jest książka *Raclawice 1794* wydana w 2009 r. w ramach serii „Historyczne bitwy”⁹. Warto przypomnieć w tym miejscu, iż bitwa pod Raclawicami, obok bitwy pod Grunwaldem, należy do najbardziej rozślawionych zwycięskich batalii Polaków, choć jak oceniał sam Kościuszko, była to raczej „żywa potyczka”. Jej rozgłos związany jest niewątpliwie z faktem, że w okresie 123 lat niewoli Polacy chętnie krzepili swego ducha narodowego spektakularnym zwycięstwem nad najbardziej zniechęconym zaborcą, które było wprawdzie osiągnięte improwizowanym i słabo uzbrojonym wojskiem, ogarniętym jednak patriotycznym zapałem i wolą zwycięstwa.

Drugi z nurtów badań prowadzonych przez Profesora Szyndlera dotyczył problematyki księgoznawczej. I w tej dziedzinie jest on autorem wielu artykułów, rozpraw oraz książek. Jako najważniejsze należy wymienić prace *Bibliotekarskiej*

⁶ B. Szyndler: *Henryk Dembiński (1791-1964)*. Warszawa: Wydaw. MON, 1984.

⁷ B. Szyndler: *Tadeusz Kościuszko 1764-1817*. Warszawa: Wydaw. „Bellona”, 1991.

⁸ B. Szyndler: *Powstanie kościuszkowskie 1794 r.* Warszawa: Wydaw. „Ancher” 1994.

⁹ B. Szyndler: *Raclawice 1794*. Warszawa: Wydaw. „Bellona”, 2009.

śłużby Stefana Żeromskiego (1977)¹⁰, *Tygodnika Ilustrowanego „Kłosa” 1865-1890* (1981)¹¹, *I książki mają swoją historię* (1982)¹² oraz *Biblioteka Żałuskich* (1983)¹³ i *Biblioteki króla Stanisława Augusta Poniatowskiego* (1997)¹⁴. Niektóre z nich ukazały się w ramach serii „Książki o Książce” i „Nauka dla Wszystkich”. Celem ich napisania była przede wszystkim chęć przybliżenia nie tylko specjalistom, lecz także miłośnikom historii książki i bibliotek wybranych zagadnień z zakresu problematyki bibliotekarskiej. I tak, prezentując okres wieloletniej pracy S. Żeromskiego w Bibliotece Muzeum Narodowego w Raperswilu i Bibliotece Ordynacji Zamojskiej w Warszawie, Profesor ukazał, w jaki sposób praca w bibliotece i prowadzona przez pisarza działalność społeczna wywarły wpływ z jednej strony na sytuację materialną jego rodziny i stan jego zdrowia, z drugiej natomiast na jego twórczość. Przedstawiając rolę, jaką książki i biblioteki odegrały w kształtowaniu osobowości twórczej i w życiu autora „Przedwiośnia”, zwracał także uwagę na kulturotwórczą rolę książek. Kreśląc natomiast charakterystykę wydawanego w okresie pozytywizmu czasopisma „Kłosa”, ukazał m.in. krąg ludzi związanych z tym periodykiem oraz przedstawił wybrane problemy i tematy prezentowane na jego łamach. Omawiając zamieszczone w każdym z numerów ilustracje, podkreślał ich sugestywne oddziaływanie, zwłaszcza na młodych czytelników i ich wpływ na kształtowanie smaku estetycznego. Przedstawiając dzieje wybranych bibliotek (króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, Żałuskich czy też innych), pragnął wiedzę o nich spopularyzować wśród szerszych kręgów społeczeństwa, a także uczynić z nich przydatną pomoc w pracy nauczyciela czy też prelegenta towarzystw oświatowych. Treść niektórych publikacji Profesora wzbogacały wspaniałe ilustracje o wysokim poziomie artystycznym, świetnie skomponowane z treścią dzieł. I choć we wstępach do swoich prac często pisał, iż nie rości sobie pretensji do monograficznego ujęcia tematu, a jedynie ukazując wybrane problemy i zagadnienia, to publikacje te w istotny sposób wzbogacają dorobek polskiego księgoznawstwa. Także w pracy naukowej z tej dziedziny łączyły się i wzajemnie uzupełniały dwie pasje Profesora: badawcza z popularyzatorską, zaś podejmowane tematy ważne były dla rozwoju historii książki polskiej XIX wieku oraz innych epok. Wybrane zagadnienia z zakresu księgoznawstwa B. Szyndler upowszechniał także w formie popularnych wykładów zamieszczanych w serii „Pomagamy sobie w pracy” oraz innych wydawnictwach popularnonaukowych i popularnych.

Poza księgoznawczymi monografiami Profesor opublikował także teksty źródłowe, w tym *Dzienniki Ignacego Baranowskiego pisane w Lublinie przez rok 1815 i 1816* (1995)¹⁵ skrypt dla studentów bibliotekoznawstwa *Wstęp do bibliotekarstwa* (1985)¹⁶ oraz *Dzieje cenzury w Polsce do 1918 r.* (1993)¹⁷.

Badaniom z zakresu historii kultury poświęcona jest książka „*Pojedynki* (1987)¹⁸. Praca ta stanowi pierwszą w Polsce próbę monograficznego, popularnonaukowego ujęcia tematu pojedynków. Napisana w przystępnej i atrakcyjnej formie, umożliwia poznanie pewnej części obyczajów panujących w dawnej Pol-

¹⁰ B. Szyndler: *Bibliotekarska służba Stefana Żeromskiego*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich 1977.

¹¹ B. Szyndler: *Tygodnik ilustrowany „Kłosa” (1865-1890)*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich 1981.

¹² B. Szyndler: *I książki mają swoją historię*. Warszawa: Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza 1982.

¹³ B. Szyndler: *Biblioteka Żałuskich*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich 1983.

¹⁴ B. Szyndler: *Biblioteka króla Stanisława Augusta Poniatowskiego: od antykwariatu Goldhaara do antykwariatu Metzgera*. Kielce: Wydaw. Antykwariatu Naukowego A. Metzgera 1997.

¹⁵ *Dzienniki Ignacego Baranowskiego pisane w Lublinie przez rok 1815 i 1816*. Do druku przygotował, wstępem, indeksami opatrzył Bartłomiej Szyndler. Lublin: Wydaw. UMCS 1995.

¹⁶ B. Szyndler: *Wstęp do bibliotekarstwa: skrypt*. Lublin: Wydaw. UMCS, 1985.

¹⁷ B. Szyndler: *Dzieje cenzury w Polsce do 1918 r.* Kraków: KAW 1993.

¹⁸ B. Szyndler: *Pojedynki*. Warszawa: PWN, 1987.

sce. Jako ciekawostkę warto przypomnieć, iż publikacja ta była czytana radiosłuchaczom audycji „Muzyka i aktualności”, nadawanej przez program pierwszy Polskiego Radia.

Z dniem 1 października 1997 r., w wyniku porozumienia stron, Profesor Szyndler rozpoczął pracę w Instytucie Filozoficzno-Historycznym WSP w Częstochowie (obecnie Akademii im. J. Długosza), gdzie pracował do przejścia na emeryturę w 2009 r. Był współtwórcą i pierwszym kierownikiem Zakładu XIX wieku w Instytucie Historii, w latach 2002-2009 oraz wieloletnim członkiem Rady Wydziału Filologiczno-Historycznego i Rady Instytutu Historii, a także członkiem Senatu Akademii im. Jana Długosza w kadencji 2005-2008. Prowadził wykłady z historii XIX w., z dziejów cywilizacji polskiej doby porozbiorowej oraz powstań narodowych 1794, 1830-1831, 1863-1864, a także seminaria magisterskie i doktorskie. W okresie pracy w Częstochowie Profesor Szyndler nadal zajmował się biografistyką oraz polską historią polityczną i wojskową, a także – choć już w mniejszym stopniu – historią książki i bibliotek. W 1998 r. wydał biografię generała Józefa Chłopickiego – wyniesionego na szczyt władzy powstańczej przywódcy powstania listopadowego, będącego jednocześnie jego przeciwnikiem oraz zwolennikiem unikania wojny z Rosją¹⁹. Sześć lat później ukazała się kolejna biografia pióra Profesora, poświęcona Mikołajowi Nowosilcowowi, którego nazwisko do dziś kojarzy się z łękiem, nienawiścią i cierpieniem, jakie zgotował Polakom mieszkającym na terenie zaboru rosyjskiego²⁰. Wszystko to, co składa się na pełny obraz Nowosilcowa jako inkwizytora i zacieklego wroga zarówno polskich swobód konstytucyjnych, jak i odrębności Królestwa Polskiego względem Rosji, zostało zaprezentowane w tej publikacji. W maju 2010 r. nakładem wydawnictwa „DiG” ukazała się ostatnia praca B. Szyndlera *Czy Sejm Czteroletni uchwalił Konstytucję 3 Maja?: na tropie mitów narodowych*²¹. Profesor podjął w niej próbę sfalsyfikowania twierdzenia, iż Sejm Czteroletni uchwalił Konstytucję 3 Maja. Przedstawiając na podstawie analizy zachowanych dokumentów okoliczności towarzyszące temu wydarzeniu, jego głównych uczestników, ich poglądy i postawy oraz podejmowane przez nich działania, omówił również znaczenie tego Sejmu dla przyszłych losów Polski.

Pracując w Częstochowie, Profesor kontynuował także publikowanie tekstów źródłowych. W 2000 r. wydał dwa tomy *Silva rerum polonorum*²², w których zostały zamieszczone różnorodne teksty źródłowe, w tym także anegdotyczne „z dziejów, obyczajów i kultury Polski”. Publikację tę, przygotowaną specjalnie z okazji obchodów 25-lecia WSP, wzbogacają ilustracje autorstwa Ewy Kozłowskiej. W 2001 r. przygotował do druku *Pamiętniki z czasów Księstwa Warszawskiego, czyli niezwykle przygody wojenne dwóch oficerów napoleońskich*²³. Nadal był też aktywnym członkiem wielu towarzystw naukowych. Poza wymienionymi wcześniej należał do Polskiego Towarzystwa Historycznego, a w latach 2002-2005 pełnił funkcję prezesa jego częstochowskiego oddziału. Był członkiem Komisji Historycznej Polskiej Akademii Nauk oddziału w Katowicach oraz członkiem Częstochowskiego Towarzystwa Naukowego, które dzięki m.in. jego zaangażowa-

¹⁹ B. Szyndler: *Dyktator: Generał Józef Chłopicki 1771-1854*. Częstochowa: Wydaw. WSP, 1998.

²⁰ B. Szyndler: *Mikołaj Nowosilcow (1762-1838) – portret carskiego inkwizytora*. Warszawa: DiG, 2004.

²¹ B. Szyndler: *Czy Sejm Czteroletni uchwalił Konstytucję 3 Maja?: na tropie mitów narodowych*. Warszawa DiG, 2010.

²² *Silva rerum polonorum: anegdota, sensacje i osobliwości z dziejów, obyczajów i kultury Polski*. Wybrał, opracował i przypisami opatrzył Bartłomiej Szyndler, z il. E. Kozłowskiej. Częstochowa: Wydaw. WSP 2000; *Silva rerum polonorum. Ks. 2: Pod znakiem Kościuszki i Napoleona (materiały historyczne)*. Wybór i oprac. Bartłomiej Szyndler. Częstochowa: Wydaw. WSP 2000.

²³ *Pamiętniki z czasów Księstwa Warszawskiego, czyli niezwykle przygody wojenne dwóch oficerów napoleońskich*. Oprac., wstępem i przypisami opatrzył Bartłomiej Szyndler. Częstochowa: Wydaw. WSP, 2001.

niu zostało reaktywowane w 2002 r. Od stycznia 2003 r. dzięki zaangażowaniu Profesora rozpoczęła działalność Wolna Wszechnica Historyczna. Aktywnie w niej działali nie tylko miejscowi uczeni, lecz także naukowcy z innych ośrodków akademickich z kraju i z zagranicy zapraszani do wygłoszenia wykładów. Mieszkając i pracując w Częstochowie Profesor jak zwykle włączył się w problemy lokalnej społeczności podejmując badania nad historią kultury regionu częstochowskiego, których efektem są liczne publikacje o tematyce dotyczącej różnych aspektów dziejów książki, bibliotek, ekslibrisów, skryptoriów klasztornych, zagadnień z zakresu wojskowości, biogramów wybitnych mieszkańców. Prace te były drukowane w różnych wydawnictwach, w tym m.in. w *Słowniku biograficznym ziemi częstochowskiej*²⁴, na łamach regionalnych wydawnictw zwartych i ciągłych, a także podczas sesji naukowych, w których uczestniczył. Niektóre z nich, jak na przykład *Książka w dziejach Częstochowy*, dostępne są na portalu Urzędu Miejskiego w Częstochowie (www.czestochowa.um.gov.pl/miasto/czestochowa).

Dorobek naukowy Profesora liczy ponad 150 pozycji, w tym ok. 25 książek o zróżnicowanym charakterze, od monografii naukowych, poprzez liczne biografie po dzieła popularnonaukowe a także popularne.

Pisarstwo Bartłomieja Szyndlera cechowała lekkość pióra, precyzja wypowiedzi oraz dystans wobec przedstawianych faktów. Dzięki temu wszystkie jego prace czyta się z zainteresowaniem. Niektóre z nich są włączane do księgozbioru podręcznego różnych typów bibliotek, inne są polecane jako lektury uzupełniające dla uczniów startujących w konkursach historycznych i czytelniczych oraz jako lektury dla studentów historii.

Za swą działalność Profesor był wielokrotnie nagradzany i odznaczany. Pierwszą odznakę otrzymał w 1970 r. – była to Srebrna Odznaka „Zasłużonemu w Rozwoju Województwa Katowickiego”. Kolejne odznaczenia już za osiągnięcia w dziedzinie badań naukowych Profesor otrzymywał w następnych latach. W okresie pracy w Lublinie w latach 1982 i 1985, dwukrotnie otrzymał indywidualną nagrodę trzeciego stopnia Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki. Wielokrotnie wyróżniany był także nagrodami różnego stopnia przyznawanymi przez kolejnych Rektorów UMCS. Za całokształt działalności w 1984 r. otrzymał Złoty Krzyż Zasługi, natomiast w 1995 r. Medal Komisji Edukacji Narodowej.

W 1959 r. Profesor ożenił się z Teresą z Musialików, magistrem historii, wieloletnią nauczycielką. Miał dwie córki: Małgorzatę (ur. 1962) – magistra technologii żywności i Annę (ur. 1963) – doktora filologii germańskiej.

Pogrzeb Profesora odbył się 11 stycznia 2011 r. na cmentarzu w jego rodzinnym Będzinie.

Małgorzata Gorczyńska
Zakład Podstaw Kultury i Naukoznawstwa
Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki UMCS

Tekst wpłynął do Redakcji 15 kwietnia 2011 r.

²⁴ *Słownik biograficzny ziemi częstochowskiej*. T. 1. Pod red. A. J. Zakrzewskiego. Częstochowa: Wydaw. WSP, 1998.